

Z TMY DO SVETLA

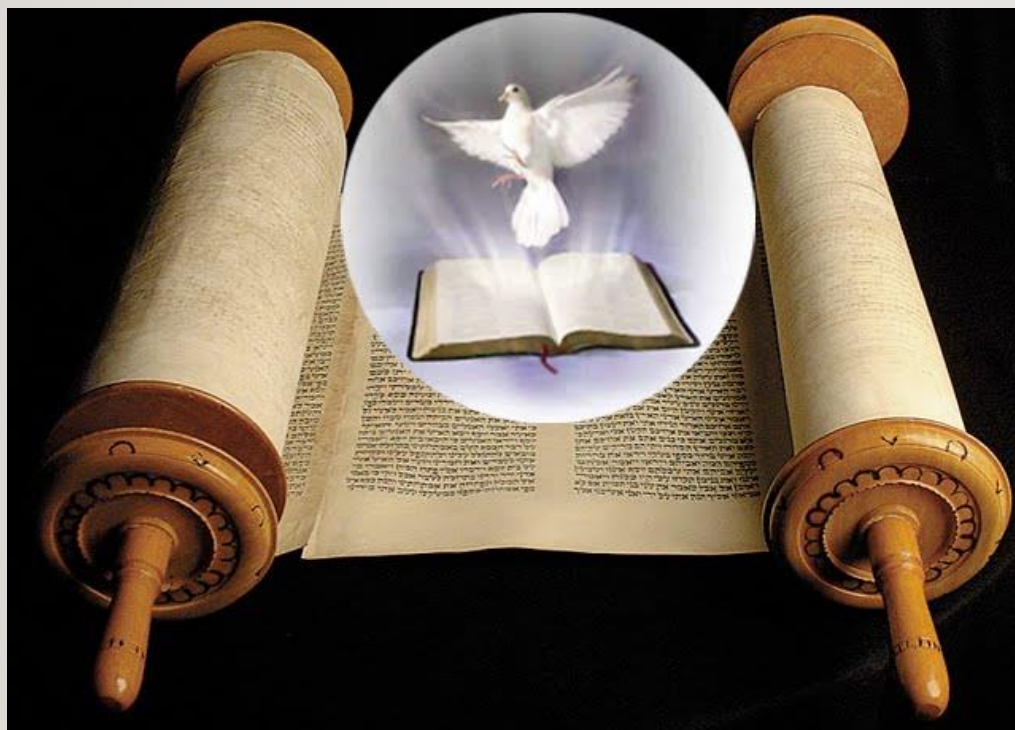

BIBLICKÉ TÉMY

NA ŠKOLSKÝ ROK 2020 – 2021

MIESTO SVÄTÉHO PÍSM A V KATECHÉZE

NEZVYČAJNÝ POHĽAD

NA TÉMY ROKA

- Biblia nie je kniha mnohých, premnohých poznatkov a vedomostí
- Biblia je
  - živá kniha
  - je ako duchovný organizmus, pevne a bohato pospájaná a prepojená

TRI KNIHY OPĀTOVNE NA TENTO ŠKOLSKÝ ROK

- **Exodus**

- **Jonáš**

- **Jánovo evanjelium**

tak odlišné

✓ „poveť?“

✓ „podobenstvo?“

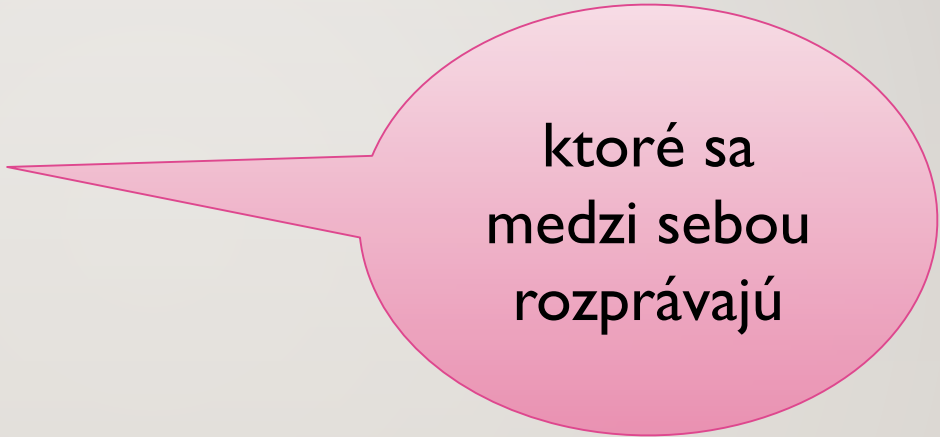
✓ „mystika?“

A predsa
s neopakovateľne
podobným
posolstvom

TRI KNIHY BIBLIE

- **Exodus**
- **Jonáš**
- **Jánovo evanjelium**

ktoré sa
medzi sebou
rozprávajú

I. EXODUS

Exodus
je o exode

MOTÍV EXODU V PRÍBEHOCH BIBLIE

- Adam a Eva z raja
- Abrahám z Uru
- Jakub z Haranu
- Mojžiš z Egypta
- Noemi z Moabska
- Dávid z vyhnanstva
- Židia z exilu
- Ezdráš z Babylonu
- Nehemiáš z Babylonu
- ....
- Ježiš z Egypta, z púšte, z Galilei
- ....
- ....
- **Viacero exodov v živote každého z nás**

VEĽKÉ TÉMY KNIHY EXODUS

- Zjavenie Pána Mojžišovi
- Desat' egyptských rán – znamenia
- Prechod cez Červené more
- **Pascha**
- Znamenia na púšti
- Desat' Božích prikázaní
- Zmluva

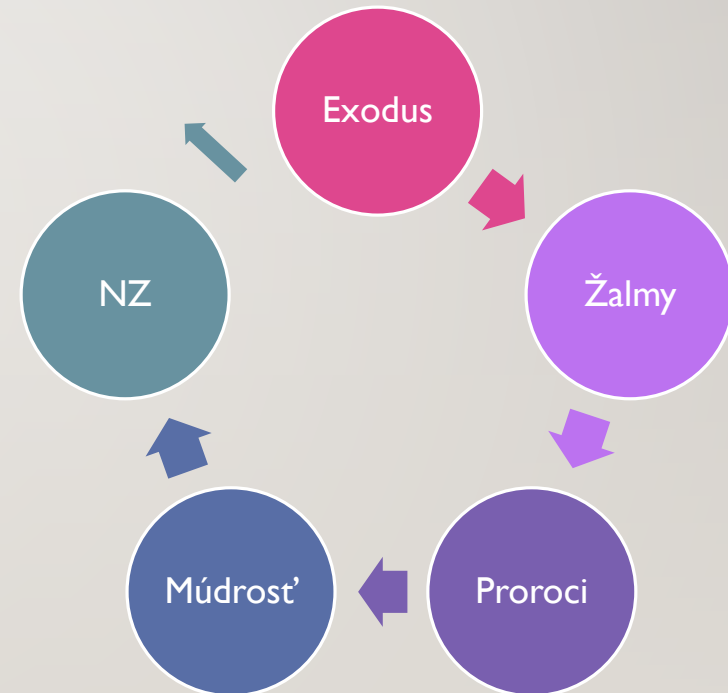
EXODUS V KNIHÁCH BIBLIE

= hlavný motív Biblie

✓ od priamych odvolávok až po najjemnejšie narážky

dobře mu porozumiet'

EXODUS V NOVOM ZÁKONE ?

- Matúš ...
  - Marek ...
  - Lukáš ...
- } našprtání Starým zákonom

NAPRÍKLAD **MATÚŠ**
PREDSTAVUJE **JEŽIŠA** AKO **NOVÉHO MOJŽIŠA**

- Sýtil chlebom
- Sýtil mäsom
- Dal vodu

- 5 kníh Tóry

Spolu vniesol do svojho evanjelia
minimálne 20 analógií Mojžiša s Ježišom

- Sýtil chlebom
- Dal svoje telo
- Je živou vodou

- 5 rečí na hore

A ČO JÁN

II. JÁNOVO EVANJELIUM

***Niesol som t'a
na orlích krídlach
Ex 19,4***

JÁNOVO EVANJELIUM

- Plné metafor
  - Sme zvyknutí ich vnímať ako ozdobu literárneho štýlu
  - Význam metafor nesmierne prevyšuje chudobu Jánovho jazyka
  - Pomáha nám pochopiť relatívne abstraktný alebo neštruktúrovaný predmet konkrétnejšími výrazmi
-
- Príklad: „Pán je môj pastier“ /metafora/ – pastier & Pán = starostlivosť /Pána/

JÁNOVO EVANJELIUM

- Má menej citácií zo SZ
- No o veľkých mesiášskych prúdoch
Ján uvažuje ešte jasnejšie a hlbšie ako synoptici
- Napríklad aj udalosti Exodu:
  - = manna
  - = voda zo skaly
  - = bronzový had
  - = stánok

➤ Pre Jána je SZ humus, z ktorého bohato a hlboko čerpá

III. EXODUS & JÁNOVO EVANJELIUM

VEĽKÉ TÉMY KNIHY EXODUS

---

1. Zjavenie Pána Mojžišovi
2. Desat' egyptských rán – znamenia
3. Prechod cez Červené more
4. **Pascha**
5. Znamenia na púšti
6. Desat' Božích prikázaní
7. Zmluva

Ako o Knihe Exodus,
tak i o Jánovom evanjeliu platí:

historický fakt + symbol

1. ÚSTREDNÉ POSOLSTVO KNIHY EXODUS = ZJAVENIE BOHA

- jednotlivcovi

- spoločstvu

*„JA SOM,
KTORÝ SOM“*

*„EHJÉH
AŠER EHJÉH“*

MOŽNÉ PREKLADY „EHJÉH AŠER EHJÉH“

- *Ja som jestvujúci*
- *Ja som ten, ktorý je vždy*
- *Ja budem, ktorý budem*
- *Som tu pre vás*
- *Som ten, kto je*
- *Som jestvujúci*

BOŽSTVO JEŽIŠA KRISTA = NAJVYŠŠIE ZJAVENIE U JÁNA

---

1. Zázraky – výber = 7 znamení
2. Ježišovo vzkriesenie
3. Ježišov charakter
4. Odpúšťanie hriechov
5. Ježiš mení charakter, život, budúcnosť ľudí

MOJŽIŠOVSKÉ „SOM“ U JÁNA

Absolútny typ výroku odkazujúci nepriamo na Božie meno:

- To **som ja** (dosl. **Ja som**), nebojte sa! (Jn 6,20)
- "Je to on." Iní zasa: "Nie je, len sa mu podobá." On vrazil: "**Ja som** (to)" (Jn 9,9)
- To **som ja** (dosl. **Ja som**), čo sa rozprávam s tebou." (Jn 4,26)

3x

Absolútny typ výroku odkazujúci priamo na Božie meno (Ex 3,14):

- Ak neuveríte, že **Ja Som**, zomriete vo svojich hriechoch (Jn 8,24)
- Keď vyzdvihnete Syna človeka, poznáte, že **Ja Som** (Jn 8,28)
- Prv ako bol Abrahám, **Ja Som** (Jn 8,58)
- Hovorím vám to už teraz, skôr, ako sa to stane, aby ste uverili, keď sa to stane, že **Ja Som** (Jn 3,19)
- "Koho hľadáte?" Odpovedali mu: "Ježiša Nazaretského." Povedal im: "**Ja Som.**"
Ako im povedal: "**Ja som**," cúvli a popadali na zem. Ježiš odvetil: "Povedal som vám: **Ja Som.** (Jn 18,4b.5-6.8).

7x

JA SOM ...

I. v náväznosti na rozmnoženie chlebov

- **Ja som chlieb** života (Jn 6,35)
- **Ja som chlieb** života (Jn 6,48)
- **Ja som chlieb**, ktorý zostúpil z neba (Jn 6,41)
- **Ja som živý chlieb**, ktorý zostúpil z neba (Jn 6,51)

II. v náväznosti na uzdravenie slepca od narodenia

- **Ja som svetlo** sveta (Jn 8,12)
- **Ja som prišiel na svet ako svetlo**, aby nik, kto verí vo mňa, neostal vo tmách (Jn 12,46)
dosl. **Ja svetlo**, som prišiel na svet...

III. v náväznosti na dobrého pastiera

- **Ja som brána** k ovciam (Jn 10,7)
- **Ja som brána** (Jn 10,9)

IV.

- **Ja som dobrý pastier** (Jn 10,11)
- **Ja som dobrý pastier** (Jn 10,14)

V. v náväznosti na vzkriesenie Lazára

- **Ja som vzkriesenie a život** (Jn 11,25)

VI.

- **Ja som cesta, pravda a život**. Nik nepríde k Otcovi, ak nie/nejde cezo mňa (Jn 14,6)

VII.

- **Ja som pravý vinič** (Jn 15,1)
- **Ja som vinič**, vy ste ratolesti. (Jn 15,5)

2. ZNAMENIA V EXODE

- Desat' egyptských rán
  - ....
- Zázračný prechod cez Červené more
- Voda na púšti
  - ....
- Manna a prepelice...

7 ZNAMENÍ U JÁNA

---

1. Premena vody na víno /2, 1-11/
2. Uzdravenie syna kráľovského úradníka /4, 46-54/
3. Uzdravenie ochrnutého /5, 1-16/
4. Nasýtenie piatich tisícov /6, 1-13/
5. Kráčanie po vode /6, 16-21/
6. Uzdravenie slepého od narodenia /9, 1-7/
7. Vzkriesenie Lazára z mŕtvych /11, 1-44/

7
= plnosť

3. PRECHOD CEZ ČERVENÉ MORE & KRST

Voda v Jánovom evanjeliu

- *Ak sa niekto nenarodí z vody a z Ducha, nemôže vojsť do Božieho kráľovstva Jn 3,5*
- *Daj sa mi napit' – Kto sa napije z vody, ktorú mu ja dám, nebude žízniť naveky Jn 4*
- *Kto chce nech príde ku mne a nech pije Jn 7,37*
- *Umývanie nôh Jn 13,1n*
- *Z jeho boku vyšla voda a krv Jn 19, 34*

4. PASCHA

V EXODE

- Uzatvorenie zmluvy
- Krv a zmluva
/kropenie krvou baránka/
- Obetný baránok

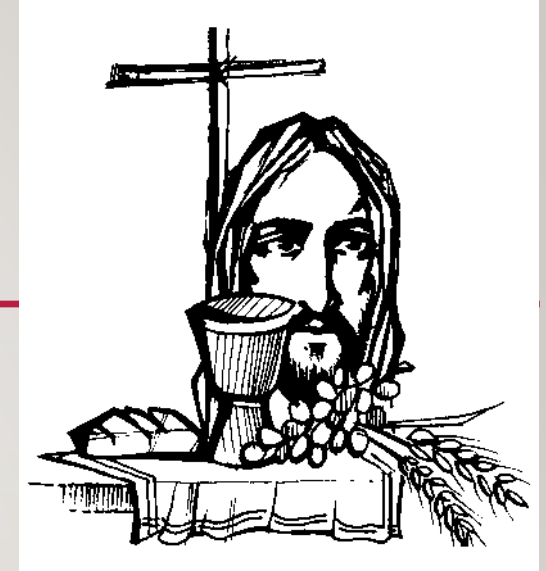

V JÁNOVOM EVANJELIU

zaberá vyše tretinu evanjelia

- Uzatvorenie novej, definitívnej zmluvy
/Posledná večera – Obeta na kríži/
- Ježišova krv vyliala na kríži a zmluva
- Boží Baránok je iba v Jánovi

oheň a Božia sláva v Exode a v Jánovi

Piť krv bolo čosi neslýchané v Izraeli.
Naznačovalo to mať podiel na živote,
ktorý krv predstavuje.

CIRKEV

Rozpoznala vo veľkých udalostiach Exodu skutočnosti
Nového zákona:

🕯️ Krst

🕯️ Kristova obeta

🕯️ Kresťanská Pascha – Veľká noc

*Aj každá duša zvlášť
prechádza podobnými etapami ako Izraeliti*

5. PRIKÁZANIA

JÁN

Príkaz lásky:

*Milujte sa navzájom,
ako som ja miloval vás*

EXODUS

Desať slov – prikázaní

= tri o láske k Bohu

= sedem o láske k blížnemu

PRIKÁZANIA V JÁNOVI

Nové prikázanie vám dávam, aby ste sa **milovali** navzájom. Aby ste sa aj vy **vzájomne milovali**, ako som ja **miloval** vás (Jn 13,34)

Lebo ja som nehovoril sám zo seba, ale Otec, ktorý ma poslal, ten mi prikázal (dosl. dal **príkaz**), čo mám povedať a čo mám hovoriť (Jn 12,49)

A viem, že jeho **príkaz** je **večný život**. Čo teda hovorím, hovorím tak, ako mi povedal Otec (12,50)

Ak ma **milujete**, budete zachovávať **moje prikázania** (Jn 14,15)...

Kto má **moje prikázania** a zachováva ich, ten ma **miluje**. A kto **miluje** mňa, toho bude **milovať** môj Otec; aj ja ho budem **milovať** a zjavím mu seba samého." (Jn 14,21)...

Ak budete zachovávať **moje prikázania**, ostanete v mojej **láske**, ako ja zachovávam **prikázania** svojho Otca a ostávam v jeho **láske**. (Jn 15,10)...

Toto je **moje prikázanie**: Aby ste sa **milovali** navzájom, ako som ja **miloval** vás (Jn 15,12)

Vy ste moji priatelia, ak robíte, čo vám **prikazujem** (Jn 15,14)

Toto vám **prikazujem**: Aby ste sa **milovali** navzájom. (Jn 15,17)

PRIKÁZANIA = PODMIENKA ZMLUVY

Starej i Novej

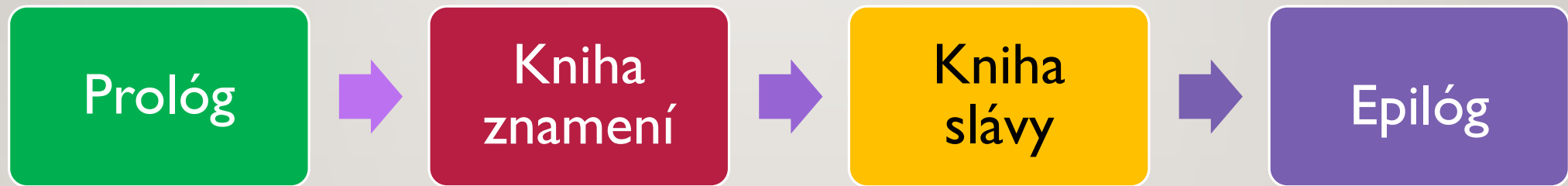
6. ZMLUVA

= celková línia Exodu i Jánovho evanjelia

JÁNOVO EVANJELIUM

EXODUS & JÁN

Izrael
v Egypte
/zoznámenie

Izrael
na púšti
/zásnuby

Izrael
pod Sinajom
/svadba

Prológ =
Genezis u Jn

Kniha znamení

Kniha slávy

Epilóg

IV. JONÁŠ

A ČO JONÁŠ?

- Chce sa skryť pred Bohom a ide úplne opačným smerom – na západ, až na kraj vtedajšieho sveta
  - Kniha hovorí o piatich zostupoch Jonáša
  - V bruchu veľryby sa prvýkrát modlí a obráti, ale len napoly
  - Neľutuje seba, ani námorníkov, ani Ninivčanov, iba ricínus...
  - Obrátili sa úplne neveriaci námorníci
  - Obrátili sa Ninivčania
  - „Obrátili“ sa zvieratá vo vrecovine
  - *Obrátil sa Boh – zmenil svoje zmýšľanie*
  - Len veriaci Jonáš sa neobrátil...
- Veľmi ľudský hrdina

OBRÁTENIE SRDCA ČLOVEKA

---

je najväčším dielom Boha a človeka,
ktoré tu na zemi nebýva dovŕšené

ZDRÁHAVÝ PROROK & NAJÚSPEŠNEJŠÍ KAZATEĽ BIBLIE

- Boh používa všetko
/vietor, slnko, veľrybu, červíka.../
pre dobro človeka
- Boh miluje zvieratá viac ako Jonáš ľudí
- Boh na rozdiel od človeka nie je pyšný –
zmení názor...

ORIGINALITA KNIHY JONÁŠ

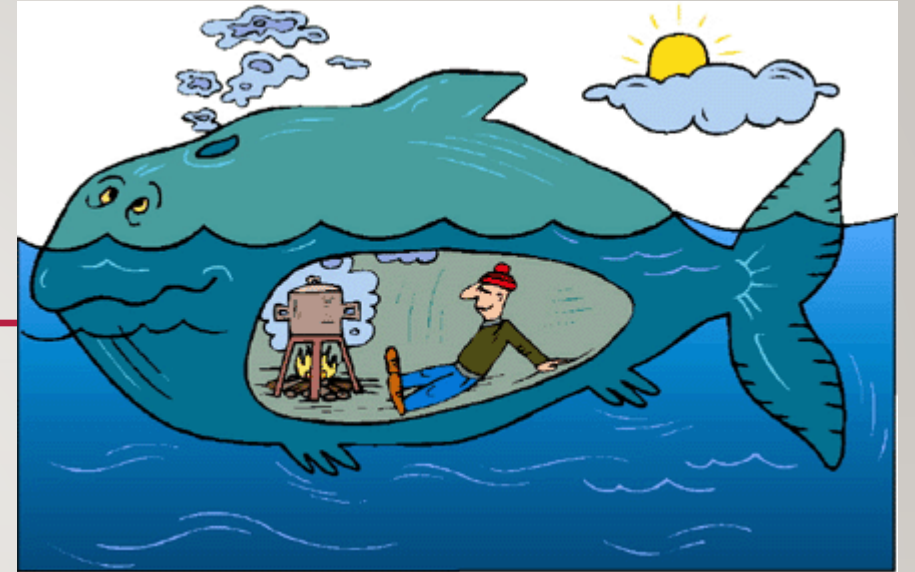

LITERÁRNY ŠTÝL

- *Absurdity* od veľryby až po Ninive
- *Paródia* na tvrdosť ľudského srdca
- *Karikatúra* veriaceho človeka

PSYCHOLÓGIA

- *Nedostatok* spolucítania
- *Neprijatie* seba
- *Egocentrizmus*
- *Falošný* obraz Boha

...**Boh sa zmiloval** a nepostihol ich nešťastím,
ktorým ich zamýšľal postihnúť Jon 3,10

...ved' som vedel, že si **láskavý a milosrdný Boh, trpezlivý
a veľký v zľutovaní a zmilúvaš sa** nad nešťastím Jon 4,2

V. EXODUS & JONÁŠ

PRECHOD IZRAELA ČERVENÝM MOROM & BÚRKA NA MORI

- Jonášovo vyznanie, že sa **bojí Pána, ktorý učinil more aj súš** je aj v Ex 14,18.22.29
- Námorníkom sa pripisujú pozitívne črty Izraela: **dostali strach a kričali k Pánovi** /Ex 14,10 & Jon 1,5.14/
- Izraeliti **uverili v Pána** a námorníci na mori objavujú toho istého Boha ako Izraeliti na púšti /Ex 14,31 & Jon 3,5/
- Ľud vyčíta Mojžišovi i Jonáš podobnými slovami **vyčíta Pánovi** /Jon 4,2/
- Po prechode ľud spieva Pieseň vyslobodených – v Jonášovi po rozbúrenom mori nasleduje žalm s narážkami v ňom na Ex 2,4.6.7
- Jonáš prežíva na sebe to, čo zažilo faraónovo vojsko

NEGATÍVNE ZRKADLO

- Izrael sa nachádza **na úteku** pred Pánom, lebo plní Pánov príkaz
- Izrael **videl**, čo učinil Pán na Egypt'anoch a uveril v neho
- Pán poslal **východný vietor**, aby vysušil more a umožnil Izraelitom cezeň prejsť
- Izrael: *bolo lepšie ostať slúžiť v Egypte ako zomrieť na púšti*
- Jonáš sa nachádza **na úteku** pred Pánom, lebo odmieta plniť jeho príkaz
- Jonáš **videl**, čo Pán urobil v Ninive a hnevalo ho to
- Jonášovi posielala **východný vietor**, ktorý mu spôsobil ťažkosti
- Jonáš pokladá smrť za lepšiu ako život

VI. JÁN & JONÁŠ

-
- Jonáš hodený námorníkmi do mora
  - Námorníci sa modlia na palube
  - Jonáš tri dni v bruchu veľryby
  - *Lejšie ak zomrie jeden človek za ľud...*
Jn 11,50
  - *Prichádza hodina... keď sa praví ctitelia budú klaňať Otcovi v Duchu a pravde*
Jn 4,23 /t. j. aj mimo chrámu/
  - Ježiš tri dni v hrobe

VII. EXODUS & JONÁŠ & JÁN

EXODUS

Pred uzavretím zmluvy
na Sinaji
4 x časový údaj
tretí deň

JONÁŠ

Jonáš
tri dni a tri noci
v bruchu veľryby

JÁN

Na tretí deň
bola
svadba...

KONEČNÁ TEOFÁNIA

EXODUS

*"Pán, Pán je **milostivý**
a láskavý Boh,
zhovievavý, veľmi
milosrdný a verný."*

Ex 34,6

JONÁŠ

*„Vedel som, že si
láskavý a milosrdný
Boh, trpezlivý
a veľký v zľutovaní
a zmilúvaš sa nad
nešťastím."*

Jon 4,2

post JÁN

BOH
je LÁSKA

I Jn 4, 8.16

Ďakujem za pozornosť